

ინერტული
ნარჩენების
მდგრადი მართვა
საქართველოში

საქართველოს პარლამენტი

მომზადებულია საქართველოს პარლამენტის ინიციატივით, გაეროს განვითარების პროგრამისა (UNDP) და შვედეთის მხარდაჭერით. გამოთქმული მოსაზრებები ავტორისეულია და შეიძლება არ ასახავდეს დონორი ორგანიზაციების თვალსაზრისს.

ინერტული ნარჩენების მდგრადი მართვა საქართველოში

თემატური მოკვლევის ანგარიში

აპრილი, 2022

გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების კომიტეტი
საქართველოს პარლამენტი

სამუშაო ჯგუფი

ინერტული წარჩენების მდგრად მართვაზე თემატური მოკვლევის ჩასატარებლად, გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების კომიტეტთან შეიქმნა სამუშაო ჯგუფი, რომლის შემადგენლობა განისაზღვრა საქართველოს პარლამენტის წევრებით:

1. მია ბითაძე - გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების კომიტეტის თავმჯდომარე (მთავარი მომხსენებელი);
2. ხატია წილოსანი - გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების კომიტეტის თავმჯდომარის პირველი მოადგილე;
3. ალექსანდრე დალაქიშვილი - გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების კომიტეტის წევრი;
4. დავით კირკიტაძე - გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების კომიტეტის წევრი;
5. ედიშერ თოლორაია - გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების კომიტეტის წევრი; რეგიონული პოლიტიკისა და თვითმმართველობის კომიტეტის წევრი;
6. სოზარ სუბარი - რეგიონული პოლიტიკისა და თვითმმართველობის კომიტეტის თავმჯდომარე;
7. დავით სონდუღაშვილი - დარგობრივი ეკონომიკისა და ეკონომიკური პოლიტიკის კომიტეტის თავმჯდომარე; ევროპასთან ინტეგრაციის კომიტეტის წევრი;
8. ეკა სეფაშვილი - დარგობრივი ეკონომიკისა და ეკონომიკური პოლიტიკის კომიტეტის თავმჯდომარის პირველი მოადგილე; ევროპასთან ინტეგრაციის კომიტეტის წევრი;
9. გოჩა ენუქიძე - დარგობრივი ეკონომიკისა და ეკონომიკური პოლიტიკის კომიტეტის თავმჯდომარის მოადგილე;
10. ნინო იობაშვილი - ევროპასთან ინტეგრაციის კომიტეტის წევრი;
11. ბეჟან წაქაძე - დარგობრივი ეკონომიკისა და ეკონომიკური პოლიტიკის კომიტეტის წევრი.

თემატურ მოკვლევაზე მუშაობდნენ:

გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების კომიტეტის აპარატი:

ნანა გოგიტიძე, ანი სისორდია, სალომე ქურასბედიანი.

ექსპერტები:

კახაბერ ბახტაძე, ბორის ნადირაძე

სარჩევი

1. თემატური მოკვლევა	7
2. წარმოდგენილი დასაბუთებული მოსაზრებები	8
3. ზოგადი მიზნაკავშირები	9
4. ძირითადი მოსაზრებები მოკვლევაში წარმოდგენილი კითხვების მიხედვით	11
4.1 არსებობს თუ არა ინერტული ნარჩენების მართვის სისტემა საქართველოში, რომელიც შეესაბამება ქვეყნის კანონმდებლობასა და საერთაშორისო ვალდებულებებს?	11
4.2 რა ფაქტორები უშლის ხელს ინერტული ნარჩენების მართვის სისტემის შექმნასა და გამართულ მუშაობას საქართველოში?	11
4.3 რა ნაკლოვანებებია ცენტრალურ და ადგილობრივ ხელისუფლებებს შორის თანამშრომლობაში ინერტული ნარჩენების მართვის კუთხით?	12
4.4 არსებობს თუ არა ინტერსექტორული და ინტერმუნიციპალური თანამშრომლობა ინერტული ნარჩენების მართვის საკითხების გასაუმჯობესებლად?	12
4.5 რა ნაკლოვანებებია ინერტული ნარჩენების შეგროვების, გადამუშავებისა და განთავსების არსებულ პრაქტიკაში?	13
4.6 შეუწყობს თუ არა ხელს ინერტული ნარჩენების მართვის სისტემის გაუმჯობესებას მშენებლობის ნებართვის გაცემის ერთ-ერთ წინაპირობად ნარჩენების მართვის გეგმის მომზადებისა და შეთანხმების მოთხოვნა?	13
4.7 როგორ უნდა გაითვალისწინონ რეკულტივაციის გეგმებში ინერტული ნარჩენების მართვის საკითხი?	14
4.8 რა ღონისძიებებია საჭირო ინერტული ნარჩენების უკანონო ნაგავსაყრელების დასახურად?	14
4.9 არსებობს თუ არა ხელშემწყობი/წამახალისებელი მექანიზმები ინერტული ნარჩენების აღსადგენად?	14
4.10 რა დადებითი როლი შეიძლება ჰქონდეს კერძო სექტორის ჩართულობას ინერტული ნარჩენების მართვის სფეროში?	15

4.11	არსებობს თუ არა ინერტული ნარჩენების მართვის კარგი მაგალითები საქართველოში, რომელთა მხარდაჭერა და გაზიარებაც ხელს შეუწყობს ინერტული ნარჩენების მართვის გაუმჯობესებას?	15
4.12	რომელი კარგი საერთაშორისო პრაქტიკის გაზიარება და დანერგვა შეიძლება საქართველოს ინერტული ნარჩენების მართვის სფეროში?	15
4.13	როგორ უნდა ამალდეს სახელმწიფო უწყებების, ბიზნესის წარმომადგენლებისა და ადგილობრივი მოსახლეობის ცოდნა ინერტულ ნარჩენებზე, რომ ხელი შეეწყოს არსებულ ნაკლოვანებათა აღმოფხვრასა და პასუხისმგებლობის გაზრდას?	16
5.	ზეპირი მოსვენება	18
6.	კომიტეტის რეკომენდაციები	20

1. თემატური მოკვლევა

- 1.1 2008 წლის 19 ნოემბრის ევროპარლამენტისა და საბჭოს 2008/98/EC დირექტივა ნარჩენების შესახებ ნარჩენების მართვის კუთხით ძირითადი პოლიტიკის დოკუმენტია ევროკავშირის წევრ სახელმწიფოებში. მისი ძირითადი მიზანია ნარჩენების მართვის პოლიტიკის ჩარჩოს დაწესება ევროკავშირის წევრ ქვეყნებში. დირექტივის მიხედვით, აგრეთვე მოთხოვნილია შესაბამისი საკანონმდებლო ბაზის შექმნა და აღმასრულებელი ინსტიტუტების ფორმირება.
- 1.2 ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული ვალდებულებები გამომდინარეობს საქართველო-ევროკავშირის ასოცირების შესახებ შეთანხმებიდან, რომლის ფარგლებშიც 2014 წელს საქართველომ მიიღო ნარჩენების მართვის კოდექსი. აღსანიშნავია, რომ მხოლოდ საკანონმდებლო ბაზის არსებობა, ეფექტიანი განხორციელების მექანიზმების გარეშე, არასაკმარისია მდგრადი გარემოსდაცვითი პრაქტიკის დასამკვიდრებლად. სწორედ ამიტომ, აღნიშნული თემა, განსაკუთრებით, ინერტული ნარჩენების მართვის თვალსაზრისით, დღემდე მნიშვნელოვან გამოწვევად რჩება ქვეყანაში.
- 1.3 როგორც მსოფლიო პრაქტიკა აჩვენებს, ინერტული ნარჩენების მნიშვნელოვანი წილი სამშენებლო ნარჩენებზე მოდის. საქართველოში, სადაც აქტიურად მიმდინარეობს მშენებლობის პროცესი, ყოველწლიურად იზრდება ინერტული ნარჩენების მოცულობა. ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიის სტატისტიკური ინფორმაციით, 2018-2021 წლებში შპს „თბილსერვის ჯგუფის“ მფლობელობაში არსებული ინერტული (სამშენებლო) ნარჩენების განთავსების ტერიტორიაზე შესულმა ინერტულმა ნარჩენებმა 780 000 ტონაზე მეტი შეადგინა. ამდენად, მათი გადამუშავება და ხელმეორედ გამოყენება მნიშვნელოვანია როგორც ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე უარყოფითი ზემოქმედების შესამცირებლად, ისე ეკონომიკური სარგებლის მისაღებად.
- 1.4 საქართველოს კანონმდებლობის თანახმად, ინერტული ნარჩენები უნდა განთავსდეს მხოლოდ მათთვის განკუთვნილ ნაგავსაყრელზე. ამჟამად, ქვეყანაში არ არსებობს არც ინერტული ნარჩენების სხვა ნარჩენებისგან გამიჯვნის საერთო პრაქტიკა და არც სპეციალური ნაგავსაყრელი მათთვის.
- 1.5 მოკვლევის მიზანია ინერტული ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებულ პრობლემათა იდენტიფიცირება (რაც დაეყრდნობა არსებული რეგულაციებისა და პრაქტიკის ანალიზს, ასევე, შესაბამისი სტრუქტურების მუშაობის შეფასებას), საბოლოოდ კი - რეკომენდაციების შემუშავება ნარჩენების მდგრადი მართვის ხელშეწყობისთვის.
- 1.6 თემატური მოკვლევის ფარგლებში, კონკრეტულ ფაქტებზე, კვლევებსა და მიგნებებზე დაფუძნებული მოსაზრებები წარმოადგინეს სამთავრობო და არასამთავრობო სექტორისა და სამეცნიერო სფეროს წარმომადგენლებმა, დარგის ექსპერტებმა და სხვა დაინტერესებულმა პირებმა.
- 1.7 თემატური მოკვლევის სამუშაო ჯგუფმა დაამუშავა და გაანალიზა მიღებული დასაბუთებული მოსაზრებები, სახელმწიფო უწყებების წარმომადგენელთა პოზიციები და სხვა ხელმისაწვდომი ინფორმაცია. ანალიზის საფუძველზე, შემუშავდა შესაბამისი რეკომენდაციები.

2. წარმოდგენილი დასაბუთებული მოსაზრებები

N	დასაბუთებული მოსაზრებების ავტორები და პოზიციების წარმოდგენი სახელმწიფო უწყებები
1	ა(ა)იპ „მწვანე მშენებლობის საბჭო საქართველო“
2	საქართველოს მწვანეთა მოძრაობა/დედამიწის მეგობრები - საქართველო
3	ჩუხეთის რესპუბლიკის კარიტასი საქართველოში
4	საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ეკოლოგიური უსაფრთხოების კომისია
5	ა(ა)იპ „მენაშენეთა ასოციაცია“
6	სამშენებლო კომპანია შპს „არსი“
7	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, ჰიდროგეოლოგიისა და საინჟინრო-გეოლოგიის ინსტიტუტი
8	საქართველოს ტექნიკურ უნივერსიტეტთან არსებული ს/ც „ნანოდუღაბი“
9	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, სამშენებლო ფაკულტეტი
10	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, სამშენებლო მანქანების დეპარტამენტი
11	ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიის გარემოს დაცვის საქალაქო სამსახური
12	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
13	სსიპ „მინერალური რესურსების ეროვნული სააგენტო“
14	გარდაბნის მუნიციპალიტეტის მერია
15	სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი
16	მცხეთის მუნიციპალიტეტის მერია
17	სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო
18	საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო
19	წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის მერია
20	ქ. ბათუმის მუნიციპალიტეტის მერია
21	ა(ა)იპ „ხელვაჩაურის გამწვანების, დასუფთავებისა და კომუნალური მომსახურების სამსახური“
22	ცაგერის მუნიციპალიტეტის მერია

*აღსანიშნავია, რომ მოკვლევაში მონაწილეობდნენ საგარეჯოს, ქობულეთისა და ქუთაისის მუნიციპალიტეტების მერიები, რომლებიც, მათი წერილობითი პასუხების შესაბამისად, ამჟამად არ მართავენ ინერტულ ნარჩენებს და არ ფლობენ ინფორმაციას ამ საკითხზე.

3. ზოგადი მიგნებები

მოკვლევის ფარგლებში წარმოდგენილი მოსაზრებების გაანალიზებით, კონკრეტულ საკითხებთან დაკავშირებულ მიგნებებთან ერთად, გამოიკვეთა **ზოგადი** მიგნებებიც, რომლებიც გათვალისწინებულია შესაბამისი რეკომენდაციების შემუშავებისას. კერძოდ:

- 3.1 მიუხედავად იმისა, რომ 2014 წლიდან მოქმედებს „საქართველოს ნარჩენების მართვის კოდექსი“ და შემუშავებულია ინერტული ნარჩენების ნაგავსაყრელის მოწყობის ტექნიკური მოთხოვნები, ეს არ კმარა ინერტული ნარჩენების სისტემის ამოქმედებისთვის.** ერთ-ერთი მთავარი პრობლემაა ის, რომ არ არსებობს ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგიით გათვალისწინებული ინერტული ნარჩენების მართვის სამოქმედო გეგმა, რომლის შესაბამისადაც, მუნიციპალიტეტებმა უნდა შექმნან და განავითარონ ინერტული ნარჩენების მართვის ადგილობრივი სისტემები.
- 3.2 ჩატარებულმა მოკვლევამ ნათლად აჩვენა, რომ ქვეყანაში არ არსებობს საქართველოს კანონმდებლობისა და ევროპული სტანდარტების შესაფერისი ინერტული ნარჩენების ნაგავსაყრელები და მათ შესაქმნელად საჭირო მნიშვნელოვანი წინაპირობები, ბიზნესთან თანამშრომლობისა და ადგილობრივი მოსახლეობის საჭიროებებიდან გამომდინარე.** კერძოდ, სამშენებლო ნარჩენის მართვის ვალდებულება ადებული აქვთ თავად სამშენებლო კომპანიებს, ადგილობრივი მოსახლეობის მიერ წარმოქმნილი ინერტული ნარჩენების მართვის საკითხი კი რეგულირების მიღმა რჩება, რადგან მუნიციპალური მთავრობის დასუფთავების სამსახურების მოვალეობაში არ შედის. მიუხედავად იმისა, რომ „საქართველოს ნარჩენების მართვის კოდექსი“ მაღალ ჯარიმას აწესებს სამშენებლო ან სხვა ინერტული ნარჩენებით გარემოს დანაგვიანებისთვის, კვლავ ხშირია გარემოში მათი უკანონო განთავსების ფაქტები.
- 3.3 აღსანიშნავია, რომ ამ ეტაპზე არ არსებობს ინერტული ნარჩენების მართვის სახელმძღვანელო (მეთოდოლოგიური) დოკუმენტი, რომელიც შეესაბამება ნარჩენების მართვის კოდექსსა და თანამედროვე საუკეთესო გამოცდილებას.** აღსანიშნავია ისიც, რომ ზოგიერთი მუნიციპალიტეტი საერთოდ არ მართავს ინერტულ ნარჩენებს.
- 3.4 მნიშვნელოვანი ხელშემშლელი ფაქტორია ისიც, რომ მუნიციპალიტეტები არ თანამშრომლობენ ინერტული ნარჩენების მართვის სფეროში.** დღეისათვის, ქვეყანაში არ არსებობს ასეთი ინტერმუნიციპალური თანამშრომლობის მაგალითი, მაშინ, როდესაც ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსი იძლევა ამის შესაძლებლობას.
- 3.5 ზემოთ მოყვანილი მიგნებები ხაზს უსვამს, რომ ინერტული ნარჩენების მართვის სისტემის შექმნას ხელს უშლის მნიშვნელოვანი ფაქტორები, რომლებიც, არაერთგვაროვნების მიუხედავად, მჭიდრო ურთიერთკავშირშია.** ინერტული ნარჩენების მართვის გამართული სისტემის

3.6 მისაღებად, საწყის ეტაპზე საჭიროა, ცენტრალურ დონეზე შემუშავდეს შესაბამისი სამოქმედო გეგმები და მეთოდოლოგიური დოკუმენტები, რომლებსაც ადგილობრივ თვითმმართველობებს გაუზიარებენ ცოდნის გადაცემის გზით. აუცილებელია ადგილობრივ დონეზე, თვითმმართველობებს შორის თანამშრომლობის გაძლიერება, ასევე, ინერტული ნარჩენების მართვაზე პასუხისმგებელი უწყებების შექმნა და მათი თანამშრომლების კვალიფიკაციის ამაღლება.

4. ძირითადი მოსაზრებები მოკვლევაში წარმოდგენილი კითხვების მიხედვით

მოკვლევის ფარგლებში წარმოდგენილ მოსაზრებათა გაანალიზებით, ასევე, ზეპირ მოსმენებზე მოწოდებულ დამატებით ინფორმაციასა და სხვა რელევანტურ მასალებზე დაყრდნობით, გამოიკვეთა მნიშვნელოვანი საკითხები, რომლებიც გათვალისწინებულია შესაბამისი რეკომენდაციების შემუშავებისას..

4.1 არსებობს თუ არა ინერტული ნარჩენების მართვის სისტემა საქართველოში, რომელიც შეესაბამება ქვეყნის კანონმდებლობასა და საერთაშორისო ვალდებულებებს?

არასამთავრობო სექტორის წარმომადგენელთა უმრავლესობა მიიჩნევს, რომ ქვეყანაში მწვავედ დგას სამშენებლო ნარჩენების რეგულირების საკითხი. „ნარჩენების მართვის კოდექსის“ არსებობის მიუხედავად, ჯერჯერობით არ შემუშავებულა ინერტული ნარჩენების მართვის სახელმძღვანელო დოკუმენტი, რომელიც შეესაბამება საქართველოს კანონმდებლობასა და საერთაშორისო ვალდებულებებს. ერთ-ერთი მოსაზრების ავტორის¹ ინფორმაციით, ქვეყანაში ინერტული ნარჩენების მართვისთვის, კანონის მოთხოვნები საერთოდ არ სრულდება 48 მუნიციპალიტეტში; შესაბამისად, წარმოქმნილი ინერტული ნარჩენების მნიშვნელოვანი რაოდენობა ხვდება არასახიფათო ნარჩენების (მუნიციპალური ნარჩენების) ნაგავსაყრელზე.

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტის მოსაზრების მიხედვით, საქართველოს ნარჩენების მართვის კოდექსის თანახმად, მუნიციპალიტეტებში ნარჩენების მართვის სისტემის გასაუმჯობესებლად შემუშავდა ნარჩენების მართვის გეგმები. ამჟამად, „ევროკავშირი გარემოსთვის (EU4Environment)“ პროექტის ფარგლებში მიმდინარეობს მუშაობა ნარჩენების მართვის ახალი ეროვნული სამოქმედო გეგმის (2022-2026) პროექტზე, რომელიც გათვალისწინებული იქნება ინერტული ნარჩენების მართვის საკითხები.

4.2 რა ფაქტორები უშლის ხელს ინერტული ნარჩენების მართვის სისტემის შექმნასა და გამართულ მუშაობას საქართველოში?

არასამთავრობო და სამეცნიერო სექტორის წარმომადგენელთა აზრით, ინერტული ნარჩენების მართვას ხელს უშლის მრავალი ფაქტორი, მათ შორის:

- სივრცის დაგეგმარებისა და ქალაქთმშენებლობითი გეგმები, რომლებიც არ ითვალისწინებს სამშენებლო/ინერტული ნარჩენებისთვის ტერიტორიების გამოყოფას;
- მალალმთიან მუნიციპალიტეტებში ისეთი ტერიტორიების სიმცირე, რომლებიც აკმაყოფილებს ნაგავსაყრელის მოწყობისთვის აუცილებელ პირობებს;

1 „საქართველოს მწვანეთა მოძრაობა“.

- ინერტული ნარჩენების გადამამუშავებელი ინდუსტრიის მცირე მასშტაბი და შეუღებელი ინტერესი ბიზნესის მხრიდან;
- ნარჩენებზე მონაცემების არარსებობა, რის გამოც მნიშვნელოვნად ფერხდება სწორი გათვლების გაკეთება და სამშენებლო ნარჩენის განთავსებისთვის ადგილების განსაზღვრა.

4.3 რა ნაკლოვანებებია ცენტრალურ და ადგილობრივ ხელისუფლებებს შორის თანამშრომლობაში ინერტული ნარჩენების მართვის კუთხით?

„საქართველოს მწვანეთა მოძრაობა“ მიიჩნევს, რომ სასწრაფოდ უნდა გადაიჭრას ცენტრალურ და ადგილობრივ მთავრობათა თანამშრომლობაში არსებული პრობლემები ინერტული ნარჩენების მართვის კუთხით, განსაკუთრებით ის, რომ ცენტრალური მთავრობა საკმარისად არ უზიარებს თვითმმართველობებს სათანადო ცოდნასა და მართვის მექანიზმებს ინერტული ნარჩენების მართვის (მათ შორის, ამოვსების ტერიტორიების გამოყოფის) კუთხით.

„მწვანე მშენებლობის საბჭო“ მიიჩნევს, რომ მუნიციპალიტეტების სიმრავლიდან, განსხვავებული მასშტაბიდან და რესურსებიდან გამომდინარე, არ არის მიზანშეწონილი საკითხისადმი ინდივიდუალური მიდგომა და ინერტული ნარჩენების მუნიციპალიტეტების დონეზე მართვა.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მოსაზრებით, აუცილებელია, ნარჩენების მართვის ახალი ეროვნული გეგმის შემუშავებასა და განხორციელებაში აქტიურად ჩაერთოს ყველა დაინტერესებული მხარე (ცენტრალური მთავრობა, ადგილობრივი თვითმმართველობები, ბიზნესი, არასამთავრობო ორგანიზაციები, საგანმანათლებლო და კვლევითი ორგანიზაციები). სამთავრობო სექტორის სხვა წარმომადგენელთა აზრით, მნიშვნელოვანია, ამ საკითხთან მიმართებით პასუხისმგებლობა გადანაწილდეს ცენტრალურ და ადგილობრივ ხელისუფლებებს შორის.

4.4 არსებობს თუ არა ინტერსექტორული და ინტერმუნიციპალური თანამშრომლობა ინერტული ნარჩენების მართვის საკითხების გასაუმჯობესებლად?

„საქართველოს მწვანეთა მოძრაობა“ თვლის, რომ ინერტული ნარჩენების მართვის დასახვეწად აუცილებელია ინტერსექტორული და ინტერმუნიციპალური თანამშრომლობის გაუმჯობესება. მათი აზრით, მიზანშეწონილია, მაღალმთიან რეგიონებში ასეთი თანამშრომლობა (მართვა) წარიმართოს მხარის მასშტაბით, მსხვილ მუნიციპალიტეტებსა და თვითმმართველ ქალაქებში კი - სადაც დიდი რაოდენობით ინერტული ნარჩენები წარმოიქმნება - ავტონომიურად.

არქიტექტორ-ურბანისტი ვლადიმერ ვარდოსანიძე მიიჩნევს, რომ ნარჩენების მართვის საკითხებზე ინტერსექტორული და ინტერმუნიციპალური თანამშრომლობა ქვეყანაში არაეფექტიანად წარიმართება. ამ პრობლემის ერთ-ერთი მაგალითია დარგობრივი გეგმების შემუშავებაც, რაც წინ უსწრებს სივრცითი გეგმების მომზადებას. მისივე განმარტებით, პირველ რიგში, უნდა მომზადდეს ქვეყნის სივრცითი განვითარების გეგმა, რომელიც გაითვალისწინებს დარგობ-

რივი განვითარების საკითხებს (მათ შორის, ინერტული ნარჩენების მდგრად მართვას), და მის საფუძველზე შემუშავდეს ინერტული ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგმა.

4.5 რა ნაკლოვანებებია ინერტული ნარჩენების შეგროვების, გადამუშავებისა და განთავსების არსებულ პრაქტიკაში?

„მენაშენეთა ასოციაცია“ მიიჩნევს, რომ პრობლემას ქმნის მიწის - როგორც ბუნებრივად სეპარირებული ნარჩენის - შერევა სხვა სახის ნარჩენებთან უშუალოდ ნაგავსაყრელებზე განთავსებისას. ვინაიდან მიწის ნარჩენი სამშენებლო სამუშაოების პირველ ეტაპზე წარმოიქმნება და მშენებლობის დაწყებისთვის საჭიროა მისი გატანა ტერიტორიიდან, მიწა ნაგავსაყრელზე სხვა სამშენებლო ნარჩენისგან განცალკევებით უნდა განთავსდეს, დიფერენცირებული ტერიტორიები კი უნდა გამოყოს ნაგავსაყრელის/ნარჩენების განთავსების ობიექტის აღმინისტრაციამ.

ზეპირ მოსმენაზე დამსწრე სხვა ავტორებიც მიიჩნევენ, რომ ამჟამად არ არის სათანადოდ დარეგულირებული ინერტული ნარჩენების შეგროვების, გადამუშავებისა და განთავსების საკითხები, როგორცაა ნარჩენების სეპარაცია, გადამუშავება ან/და ხელმეორედ გამოყენება; ასევე არ არსებობს თანამედროვე სტანდარტების ნაგავსაყრელები ინერტული ნარჩენების განსათავსებლად.

4.6 შეუწყობს თუ არა ხელს ინერტული ნარჩენების მართვის სისტემის გაუმჯობესებას მშენებლობის ნებართვის გაცემის ერთ-ერთ წინაპირობად ნარჩენების მართვის გეგმის მომზადებისა და შეთანხმების მოთხოვნა?

„მწვანე მშენებლობის საბჭოს“ წარმომადგენელი მიიჩნევს, რომ ნარჩენების მართვის გეგმის მოთხოვნა და მის განხორციელებაზე კონტროლი აუცილებელია არა მხოლოდ მსხვილი, არამედ მცირე პროექტებისთვისაც, რომლებიც სამუშაოთა მთლიანი მოცულობის უდიდეს ნაწილს შეადგენს. მისივე თქმით, გადამამუშავებელი თუ შემგროვებელი ინდუსტრიის ხელშემწყობ ღონისძიებათა პარალელურად, უნდა დაინერგოს ნებართვის გაცემისა და აღსრულების პროცედურა.

არასამთავრობო სექტორის სხვა წარმომადგენლები თვლიან, რომ თუ მშენებლობის ნებართვის გაცემის ერთ-ერთ წინაპირობად დაწესდება მოთხოვნა ნარჩენების მართვის გეგმის მომზადება-შეთანხმებაზე, ეს მნიშვნელოვნად გააუმჯობესებს ინერტული ნარჩენების მართვის სისტემას.

თუმცა, „მენაშენეთა ასოციაციის“ წარმომადგენლის მოსაზრებით, იმ საცხოვრებელი კორპუსების მშენებლობისას, რომლებზეც გაცემულია მშენებლობის ნებართვა (მე-3-4 კლასი), ნარჩენების მოცულობა იმდენად დიდია, რომ მათი მალულად და კანონდარღვევით დაყრა, ფაქტობრივად, შეუძლებელია. სამშენებლო ნარჩენები ძირითადად ისეთი საქმიანობისას იყრება, რომელსაც მშენებლობის ნებართვა არ სჭირდება (მაგ: ძველი და ახალ ბინების რემონტი). შესაბამისად, მშენებლობის ნებართვის გაცემის ერთ-ერთ წინაპირობად ნარჩენების მართვის გეგმის მოთხოვნა ვერ შეუწყობს ხელს ინერტული ნარჩენების მართვის სისტემის გაუმჯობესებას.

შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანიის“ წარმომადგენელი თვლის, რომ მშენებლობის ნებართვა უნდა გაიცეს გარკვეული წინაპირობით, კერძოდ: მშენებელმა კომპანიამ უნდა წარმოადგინოს ინერტული ნარჩენის უტილიზაციის წინასწარი გეგმა. ამგვარად, თავიდან ავიცილებთ ინერტული ნარჩენების უკანონო დაყრას. სამთავრობო სექტორის სხვა წარმომადგენლები კი მიიჩნევენ, რომ აუცილებელია, ნებართვის გაცემისას მშენებელს განსაზღვრული ჰქონდეს ინერტული ნარჩენის მაქსიმალური რაოდენობა. ეს უნდა შეთანხმდეს მუნიციპალიტეტთა შესაბამის უწყებებთან.

4.7 როგორ უნდა გაითვალისწინონ რეკულტივაციის გეგმებში ინერტული ნარჩენების მართვის საკითხი?

„საქართველოს მწვანეთა მოძრაობა“ თვლის, რომ ინერტული ნარჩენების გამოყენება რეკულტივაციის მიზნით, კერძოდ გადაფარვა-ამოვსებითი სამუშაოებისთვის, შესაძლებელია მხოლოდ არასახიფათო და სახიფათო ინერტული ნარჩენების იდენტიფიცირების შემდეგ. ეს კი მიიღწევა შესაბამისი სახელმძღვანელო ინსტრუქციების ამოქმედებით. თავად რეკულტივაციის გეგმაც უნდა განსაზღვრავდეს, თუ რა შემადგენლობისა და ზომის ინერტული ნარჩენის გამოყენებაა დასაშვები.

4.8 რა ღონისძიებებია საჭირო ინერტული ნარჩენების უკანონო ნაგავსაყრელების დასახურად?

„ჰიდროგეოლოგიისა და საინჟინრო-გეოლოგიის ინსტიტუტის“ წარმომადგენელი შექმნილი სიტუაციიდან გამოსავალს ხედავს იმაში, რომ აღინუსხოს საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე არსებული ტექნოგენური წარმოშობის თანამედროვე გეოლოგიური ფორმაციები. კერძოდ, განისაზღვროს მათი ზუსტი ადგილმდებარეობა შესაბამის რუკებზე (შემოკონტურება), ლანდშაფტურ-გეოლოგიური (გეოდინამიკური) პირობები, დაბინძურების ხარისხი და გარემოზე ზემოქმედება; ასევე აუცილებელია კადასტრირება და მონაცემთა ერთიანი ბაზის შექმნა პრევენციული თუ სხვა საინჟინრო-სარემედიაციო ღონისძიებების გასატარებლად და, რაც მთავარია, მონიტორინგის დაწყება აღნიშნულ ტერიტორიებზე.

მოსაზრებების ავტორთა ნაწილი მიიჩნევს, რომ აუცილებელია გარემოსდაცვითი და მუნიციპალური ზედამხედველობის სამსახურებმა გაააქტიურონ თავიანთი საქმიანობა ამ კუთხით და, აგრეთვე შესაბამისი ადმინისტრაციული ჯარიმების გამკაცრება.

4.9 არსებობს თუ არა ხელშემწყობი/წამახალისებელი მექანიზმები ინერტული ნარჩენების აღსადგენად?

არასამთავრობო სექტორის წარმომადგენლები არ ფლობენ ინფორმაციას ასეთი მექანიზმების არსებობაზე, თუმცა თვლიან, რომ აუცილებლად უნდა დაინერგოს ამ ტიპის მექანიზმები, რათა კერძო სექტორი ინერტული ნარჩენების აღდგენით დაინტერესდეს.

ჩვენთვის რესპუბლიკის კარიტასის წარმომადგენლის მოსაზრებით, აუცილებელია გადასვლა საქართველოში მოქმედი „გოსტ სტანდარტიდან“ (რომელიც ზღუდავს ბეტონის წარმოებაში გადამუშავებული ინერტული ნარჩენის გამოყენებას) თანამედროვე ევროპულ სტანდარტებზე. ეს შესაძლებელს გახდის, რომ სამშენებლო კომპანიები დაინტერესდნენ საქართველოში წარმოქმნილი ინერტული ნარჩენებით, როგორც მეორეული ნედლეულით.

4.10 რა დადებითი როლი შეიძლება ჰქონდეს კერძო სექტორის ჩართულობას ინერტული ნარჩენების მართვის სფეროში?

მოსაზრებათა ავტორების უმრავლესობა მიიჩნევს, რომ ინერტული ნარჩენების მართვაში კერძო სექტორის ჩართვა ხელს შეუწყობს მათ გადამუშავებასა და ხელახალ გამოყენებას, შედეგად კი მნიშვნელოვნად შემცირდება არასახიფათო (მუნიციპალური) ნარჩენების ნაგავსაყრელებზე შესატანი ნარჩენების საერთო რაოდენობა. აღსანიშნავია ისიც, რომ ინერტული ნარჩენების საერთო მოცულობასთან ერთად, მნიშვნელოვნად შემცირდება მუნიციპალური ნარჩენების მართვის ხარჯები ადგილობრივი თვითმმართველობებისთვის.

დასაბუთებული წინადადებების ავტორთა აზრით, კერძო სექტორის ჩართულობის გასაძლიერებლად, შესაძლებელია, მაგალითად, „მწვანე საწარმოს“ სტატუსის მინიჭება მათთვის, ვინც ჩაერთვება ინერტული ნარჩენების პრევენციის, ხელახალი გამოყენების, სეპარირებისა და გადამუშავების კამპანიებში.

4.11 არსებობს თუ არა ინერტული ნარჩენების მართვის კარგი მაგალითები საქართველოში, რომელთა მხარდაჭერა და გაზიარებაც ხელს შეუწყობს ინერტული ნარჩენების მართვის გაუმჯობესებას?

„მწვანე მშენებლობის საბჭოს“ წარმომადგენელი კარგ მაგალითად ასახელებს თბილისის ბიზნესსახლის პროექტს, რომლის მიზანი იყო *Leadership in Energy and Environmental Design (LEED)* მწვანე შენობის სერტიფიკატის მოპოვება. პროექტის ფარგლებში მოხერხდა სამშენებლო ნარჩენების უდიდესი ნაწილის განეიტრალება, რეციკლირება ან ხელმეორედ გამოყენებისთვის მიქცევა. სახელმწიფო შესყიდვის პროცედურის დაცვით განხორციელდა ამოღებული მასალების რეალიზაცია ხელმეორედ გამოყენებისათვის. სამუშაოების დაწყებამდე კი, მწვანე შენობის მოთხოვნების შესაბამისად, მომზადდა ნარჩენების მართვის გეგმა.

4.12 რომელი კარგი საერთაშორისო პრაქტიკის გაზიარება და დანერგვა შეიძლება საქართველოს ინერტული ნარჩენების მართვის სფეროში?

მოსაზრებათა ავტორებმა კარგი საერთაშორისო პრაქტიკის მაგალითებად დაასახელეს:

- ღონისძიებები, რომლებიც რეკომენდებულია ამერიკის მწვანე მშენებლობის საბჭოსა და გაერთიანებული სამეფოს შენობათა ინსტიტუტის მიერ და შეე-

საბამება Leadership in Energy and Environmental Design-ისა (LEED) და Building Research Establishment Environmental Assessment Method-ის (BREEAM) მწვანე შენობების შეფასებისა და სერტიფიცირების სისტემებს:

- განვითარებული ქვეყნების ინერტული მასალების ხელმეორედ გამოყენების პრაქტიკა, რომლის თანახმადაც, გადამუშავების შემდეგ ნარჩენები გამოიყენება განმეორებით, როგორც სამშენებლო მიზნით, ისე არასახიფათო ნარჩენების პოლიგონებზე მუნიციპალური ნარჩენების გადასაფარად და გზების მშენებლობისთვის;
- ჩეხეთის რესპუბლიკის პრაქტიკა - არსებული „გოსტ სტანდარტის“ ნაცვლად, ისეთი სტანდარტის შემოღება, რომლებიც დაუშვებს ბეტონის წარმოებაში მეორეული (კერძოდ, სამშენებლო და დემონტაჟის ნარჩენის გადამუშავებით მიღებული) ნედლეულის გამოყენებას.
- ევროპული გამოცდილება - გერმანიის გარემოს ფედერალური სააგენტოს მუნიციპალური ნარჩენების მართვის საუკეთესო პრაქტიკა, კერძოდ, ინერტული ნარჩენების დროებითი განთავსების პოლიგონების მოწყობა და შესაბამისი ტექნიკური პირობების, მოთხოვნებისა და აღწერილობის შემუშავება;
- საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილემ ყურადღება გაამახვილა სკანდინავიის ქვეყნების გამოცდილებაზე, რომელთა ტექნოლოგიებიც ემსახურება ინერტული ნარჩენების ხელახალ გამოყენებასა და სრულ ჩაბრუნებას ეკონომიკაში. იგი თვლის, რომ საქართველოში მსგავსი ცირკულარული მოდელის გამოყენება კერძო სექტორს დააინტერესებს ინერტული ნარჩენებით.

4.13 როგორ უნდა ამაღლდეს სახელმწიფო უწყებების, ბიზნესის წარმომადგენლებისა და ადგილობრივი მოსახლეობის ცოდნა ინერტულ ნარჩენებზე, რომ ხელი შეეწყოს არსებულ ნაკლოვანებათა აღმოფხვრასა და პასუხისმგებლობის გაზრდას?

არასამთავრობო და სამეცნიერო-საგანმანათლებლო ორგანიზაციების წარმომადგენლები მიიჩნევენ, რომ ინერტული ნარჩენების მდგრადი მართვისთვის აუცილებელია მოსახლეობის სათანადო ინფორმირება თვითმმართველობების დონეზე: კერძოდ, მათ უნდა გაცნონ პრინციპები, რომლებიც ხელს უწყობს ინერტული ნარჩენების ხელახალ გამოყენებას, პრევენციასა და გადამუშავებას. სათანადო ცოდნის მიღების შედეგად კი გაიზრდება მოქალაქეობრივი პასუხისმგებლობა.

მოსაზრებათა ავტორები მიიჩნევენ, რომ ინერტული ნარჩენების მდგრადი მართვისთვის, მიზანშეწონილია სხვადასხვა საგანმანათლებლო პროექტის ინიცირება და განხორციელება. ეს თემატიკა შეიძლება აისახოს როგორც სკოლისა და უმაღლესი სასწავლებლების კურიკულუმებში, ისე მოზრდილთა საგანმანათლებლო პროგრამებში და საჯარო სამსახურებისა თუ ადგილობრივი თვითმმართველობისთვის შექმნილ სასწავლო კურსებში.

სახელმწიფო უწყებათა წარმომადგენლები თვლიან, რომ მოსახლეობის დიდი ნაწილი არ ფლობს სათანადო ინფორმაციას ინერტულ ნარჩენებსა და მათი მდგრადი მართვის პრინციპებზე. მაგალითად, ფიზიკურმა პირმა არ იცის, როგორ უნდა მოეპყროს და სად უნდა განათავსოს საცხოვრებელი ბინის სარემონტო სამუშაოებისას წარმოქმნილი ინერტული ნარჩენი. შესაბამისად, აუცილებელია გარკვეული ღონისძიებების გატარება მოსახლეობის ცნობიერების ასამაღლებლად.

5. ზეპირი მოსმენები

წარმოდგენილი დასაბუთებული მოსაზრებებისა და სახელმწიფო უწყებათა პოზიციების შესწავლის შემდეგ, გაიმართა საკითხის ზეპირი მოსმენები ამ მოსაზრებათა ავტორებსა და უწყებათა წარმომადგენლებთან.

ზეპირ მოსმენებში მონაწილეობდნენ:

25 ნოემბერი, 2021 წელი

(დასაბუთებული მოსაზრებების ავტორების მოსმენა)

N	ორგანიზაცია/პროექტი პირი
1	თამაზ ხმელიძე - საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის სამშენებლო ფაკულტეტის სამშენებლო მანქანების დეპარტამენტის უფროსი, პროფესორი
2	გელა ყიფიანი - საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, პროფესორი
3	ნიკოლოზ ნებიერიძე - საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის სამშენებლო ფაკულტეტი, პროფესორი
4	მალხაზ ტურძელაძე - საქართველოს ტექნიკურ უნივერსიტეტთან არსებული ს/ც „ნანოდუდაბის“ ხელმძღვანელი
5	ზურაბ ვარაზაშვილი - საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის ჰიდროგეოლოგიისა და საინჟინრო-გეოლოგიის ინსტიტუტი, გეოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი
6	ვლადიმერ ვარდოსანიძე - არქიტექტორ-ურბანისტი
7	ნინო ჩხობაძე, აკაკი ფანჩულიძე, მარინე ზუხბაია - „საქართველოს მწვანეთა მოძრაობა/დელამიწის მეგობრები - საქართველო“
8	ილია ბაბუხაძია - ა(ა)იპ „მენაშენეთა ასოციაციისა“ და შპს „არსის“ წარმომადგენელი
9	ეკატერინე მესხრიკაძე - ჩეხეთის რესპუბლიკის კარიტასი საქართველოში
10	კახა რუხაია - დამოუკიდებელი ექსპერტი
11	შავლეგ მიშველაძე - საქართველოს ბიზნესასოციაცია
12	ელენე ღვინიაძე - ენერგოეფექტურობის ცენტრი საქართველო

25 ნოემბერი, 2021 წელი

(სახელმწიფო უწყებების წარმომადგენლების მოსმენა)

N	უწყება/დაკავებული თანამდებობა
1	სოლომონ პავლიაშვილი - გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე
2	ალვერდ ჩანქსელიანი - გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტის ხელმძღვანელი
3	ნელი კორკოტაძე - გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის უფროსის მოადგილე, მთავარი სახელმწიფო ინსპექტორი
4	მზია გიორგობიანი - რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის მინისტრის მოადგილე
5	ნინო გვენცაძე - რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს სივრცითი დაგეგმარების დეპარტამენტის ხელმძღვანელი
6	მედეა ჩაჩხიანი - საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანიის გარემოს დაცვის განყოფილების უფროსი
7	ზურაბ მესხი - საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს სამშენებლო პოლიტიკის დეპარტამენტის მშენებლობის საქმეთა სამმართველოს უფროსი
8	ნანა ზამთარაძე - საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს მინერალური რესურსების ეროვნული სააგენტოს უფროსის პირველი მოადგილე
9	შორენა იოსებიძე - საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს მინერალური რესურსების ეროვნული სააგენტოს იურიდიული სამსახურის უფროსი
10	გიგა გიგაშვილი - ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიის გარემოს დაცვის საქალაქო სამსახურის უფროსი
11	გენო მდინარაძე - ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიის გარემოს დაცვის საქალაქო სამსახურის სპეციალისტი
12	იუზა უგულავა - ქუთაისის მუნიციპალიტეტის მერის მოადგილე
13	შოთა ნუცუბიძე - წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის ზედამხედველობის სამსახურის უფროსის მოვალეობის შემსრულებელი
14	თამაზ ფოლოდაშვილი - მცხეთის მუნიციპალიტეტის მერის მოადგილე
15	ინნა ახალბედაშვილი - მცხეთის მუნიციპალიტეტის მერიის განათლებისა და კულტურის განყოფილების ხელმძღვანელი
16	დავით ჯანაშია - გარდაბნის მუნიციპალიტეტის მერიის ეკონომიკური განვითარებისა და ქონების მართვის სამსახურის უფროსი
17	იოსებ ახალკაციშვილი - გარდაბნის მუნიციპალიტეტის მერიის ზედამხედველობის და მოსაკრებლების სამსახურის უფროსი
18	იამზე მახათაძე - გარდაბნის მუნიციპალიტეტის მერიის სპეციალისტი
19	გიორგი გიგოჩაშვილი - გარდაბნის მუნიციპალიტეტის მერიის უმცროსი სპეციალისტი

6. კომიტეტის რეკომენდაციები

რეკომენდაცია 1: საქართველოს ნარჩენების მართვის კოდექსში, ასევე, საჭიროების შემთხვევაში, სივრცის დაგეგმარებისა და სამშენებლო კანონმდებლობაში, მომზადდეს საკანონმდებლო ცვლილებები. ცვლილებებით დაზუსტდეს ინერტული ნარჩენების მდგრადი მართვის საკითხები, მათ შორის, ცენტრალური და ადგილობრივი სახელმწიფო უწყებების უფლება-მოვალეობები და პასუხისმგებლობები.

შესრულებაზე პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს პარლამენტის გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების კომიტეტი

განხორციელების პერიოდი: 2022 წლის ივნისი - 2024 წლის 31 დეკემბერი

რეკომენდაცია 2: ამ მოკვლევის 1-ელი რეკომენდაციის შესრულების შემდეგ, შემუშავდეს ტექნიკური რეგლამენტი ინერტული ნარჩენების მართვის შესახებ, რომლის მიხედვითაც, განხორციელდება შესაძლებლობათა გაძლიერების აქტივობები, მათ შორის, საქართველოს მუნიციპალიტეტთა შესაბამისი სახურების წარმომადგენლებისთვის.

შესრულებაზე პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

განხორციელების პერიოდი: 2023 წლის ივნისი - 2024 წლის 31 დეკემბერი

რეკომენდაცია 3: ნარჩენების მართვის 2016-2030 წლების ეროვნულ სტრატეგიასა და 2022-2026 წლების ეროვნულ სამოქმედო გეგმაში ცალკე თავი დაეთმოს ინერტული ნარჩენების მართვას, სადაც დეტალურად განისაზღვრება აღნიშნული საკითხი. ეს მუნიციპალიტეტებსა და სხვა სახელმწიფო უწყებებს დაეხმარება ინერტული ნარჩენების სწორად მართვაში.

შესრულებაზე პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

განხორციელების პერიოდი: 2022 წლის ივნისი - 2024 წლის 31 დეკემბერი

რეკომენდაცია 4: ნარჩენების მართვის 2022-2026 წლების ეროვნულ სამოქმედო გეგმაში ინერტული ნარჩენების მართვის საკითხთა დეტალურად განსაზღვრის შემდგომ, ბიზნეს-სექტორთან, სამეცნიერო წრეებსა და არასამთავრობო ორგანიზაციებთან ერთად დამუშავდეს ინერტული ნარჩენების ხელმეორედ გამოყენების წამახალისებელი მექანიზმები, რომელთა ასახვა შესაძლებელია საქართველოს სახელმწიფო შესყიდვებისა და სამშენებლო კანონმდებლობაში. აღნიშნული მექანიზმები უნდა ეფუძნებოდეს მწვანე მშენებლობების პრინციპებს და პირველ ეტაპზე, ითვალისწინებდეს დაინტერესებულ კომპანიათა წახალისებას სახელმწიფო პროექტთა დაგეგმვისა და განხორციელების დროს.

შესრულებაზე პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო, საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო.

განხორციელების პერიოდი: 2022 წლის სექტემბერი - 2024 წლის 31 დეკემბერი

რეკომენდაცია 5: ინერტული ნარჩენების ხელმეორედ გამოყენებისთვის, გადაიხედოს ბეტონის წარმოებაში მოქმედი „გოსტ სტანდარტი“; ტექნიკური შესაძლებლობებიდან და მოთხოვნებიდან გამომდინარე, შემუშავდეს ევროპულ გამოცდილებასა და პრაქტიკაზე დაფუძნებული ახალი სტანდარტი, რომელიც შესაძლებელს გახდის მეორეული ნედლეულის გამოყენებას ბეტონის წარმოებაში. ამ სტანდარტზე მუშაობისას გაანალიზდეს სხვა ქვეყნების, მათ შორის, ჩეხეთის რესპუბლიკის გამოცდილება და, საუკეთესო პრაქტიკაზე დაყრდნობით, შემუშავდეს შესაბამისი ნორმები.

შესრულებაზე პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო

განხორციელების პერიოდი: 2023 წლის სექტემბერი - 2025 წლის 31 დეკემბერი

რეკომენდაცია 6: დაინტერესებულ ბიზნესასოციაციებსა და კომპანიებთან თანამშრომლობით, შემუშავდეს ინერტული ნარჩენების გადამუშავებისა და განთავსების ხელშემწყობი პროგრამა, რომლის განხორციელებაც შესაძლებელი იქნება სსიპ „აწარმოე საქართველოში“ მიერ. პროგრამის მიზანი იქნება ინერტული ნარჩენების გადამამუშავებელი მეწარმეობის განვითარება და ამ სექტორში ჩართულ მეწარმეთა მხარდაჭერა.

შესრულებაზე პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს სისტემაში შემავალი სსიპ - „აწარმოე საქართველოში“

განხორციელების პერიოდი: 2022 წლის სექტემბერი - 2024 წლის 31 დეკემბერი

რეკომენდაცია 7: ადგილობრივმა თვითმმართველობებმა განაახლონ მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმები, რომლებშიც სრულად აისახება 2022-2026 წლების ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგმით განსაზღვრული ინერტული ნარჩენების მართვის საკითხები.

შესრულებაზე პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს მუნიციპალიტეტთა მერიები, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

განხორციელების პერიოდი: 2023 წლის სექტემბერი - 2025 წლის 31 დეკემბერი

რეკომენდაცია 8: ინერტული ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული კანონმდებლობის სრულყოფამდე, თვითმმართველ ქალაქებში გაუმჯობესდეს და დაიხვეწოს ინერტული ნარჩენების შეგროვების, ტრანსპორტირებისა და განთავსების სერვისი (არსებობის შემთხვევაში) და გამკაცრდეს კონტროლი ინერტული ნარჩენების უკანონო განთავსებაზე.

შესრულებაზე პასუხისმგებელი უწყება: თვითმმართველი ქალაქების - თბილისის, რუსთავის, ქუთაისის, ფოთისა და ბათუმის მუნიციპალიტეტები; საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (მხოლოდ უკანონო განთავსების კონტროლის ნაწილში)

განხორციელების პერიოდი: 2022 წლის სექტემბერი - 2023 წლის 31 დეკემბერი

